

Discussieonderwerp september - Respect voor de waardigheid van het leven

Het uitgangspunt van het boeddhisme is dat het leven waardevol en onschendbaar is. Nichiren zegt bijvoorbeeld in een brief aan een leerling dat één dag leven meer waard is dan alle schatten in het universum. Het boeddhisme beschouwt elk leven als een manifestatie van de universele levenskracht.

Vanuit boeddhistisch perspectief gezien, is van het verbijsterend aantal levensvormen die het heelal vullen, het menselijk leven een zeldzaam voorrecht met bijzondere verantwoordelijkheden. Zoals Nichiren zegt, verwijzend naar een passage uit de Nirwana Soetra: “Het is een zeldzaamheid om als mens geboren te worden. Het aantal wezens dat met menselijk leven is begiftigd, is zo klein als de hoeveelheid aarde die men op een vingernagel kan leggen.” (GND-II, 357) Wat een mensenleven zo uniek maakt, is het scala van keuzes en de mate waarin we de vrijheid hebben om te kiezen voor goed of kwaad; om te helpen of schade toe te brengen.

In een boek over de uitdagingen van de vergrijzing staat het verhaal van een getrouwde jonge vrouw met jonge kinderen die plotseling in de situatie terechtkomt waarin ze voor haar schoonmoeder moet zorgen, die bedlegerig is geworden na een beroerte. In het begin begreep de jonge vrouw niet waarom dit haar overkwam, waarom haar toch al zo drukke leven op deze manier verder belast moest worden. Door haar boeddhistische beoefening werd ze zich bewust dat ze het wel aankon, afhankelijk van haar keuze hoe ze de situatie zou benaderen en het als een kans te zien om waarde te creëren. Ze kon haar aanvankelijke gevoelens van wrok ten opzichte van de oudere vrouw veranderen in een gevoel van waardering.

Uiteindelijk is het boeddhistische begrip van de menselijke waardigheid geworteld in de idee dat we in staat zijn om het pad van zelfontwikkeling te kiezen. Met andere woorden, we kunnen de moeilijke keuze voor creativiteit, groei en ontwikkeling steeds weer maken. Deze staat van zelfontwikkeling - een toestand van volledig ontwikkelde moed, wijsheid en compassie - wordt omschreven als boeddhaschap of verlichting. De idee dat ieder mens - en alles wat leeft - dit potentieel bezit, wordt beschreven in het concept dat alle levende wezens de boeddhanatuur bezitten, wat vooral in de Mahayana traditie benadrukt wordt.

In praktische zin betekent dit dat iedereen een unieke missie heeft - een rol die alleen hij of zij kan vervullen, dat iedereen een uniek perspectief heeft en een unieke bijdrage kan leveren. Zoals president Ikeda schreef: “Iedereen heeft een missie. In het universum gebeurt er niets zonder doel. Het feit dat we bestaan betekent dat we een doel hebben.”¹

De oudere vrouw in het verhaal zocht ook naar een manier om met haar zeer beperkte mogelijkheden bij te dragen aan het welzijn van het gezin. Omdat ze haar handen nog kon gebruiken, begon ze te breien – gedeeltelijk als een vorm van therapie, maar ook om nuttige voorwerpen voor de familie te maken. Ze vond het ook fijn om op de woning te passen wanneer de anderen weg waren.

Vanuit boeddhistisch standpunt hebben we altijd de keuze om te kiezen voor het creëren van waarde, zelfs in de allermoeilijkste situatie. Door een dergelijke keuze kunnen we ons unieke doel en missie in het leven vervullen en zo de inherente schat van onze menselijke waardigheid volledig uitdrukken. Er is waarschijnlijk geen sterker fundament voor de mensenrechten dan de bewustwording van de menselijke waardigheid die in ieder van ons aanwezig is.

1. Geloof je in de waardigheid van het leven en dat iedereen een unieke missie heeft?
2. Heb je iets in je leven kunnen veranderen door de waardigheid van het leven te respecteren?

¹ Vgl. Daisaku Ikeda, *Gesprekken met jongeren*, deel 1, 4.